GRIGORE CONSTANTINESCU

BISERICA ROMANO-CATOLICĂ -PITEȘTI-

Redactor / tehnoredactor – GRIGORE CONSTANTINESCU
Lector – EUGENIA CONSTANTINESCU
Imagini – INTERNET
DTP – DAN COTAR
MMXVI

GRIGORE CONSTANTINESCU

Biserica romano-catolică «Sf. Petru şi Paul», «Sf. Anton»

Deşi are ca patroni spirituali pe Sfinţii Apostoli Petru şi Paul, este cunoscută, în Piteşti, mai ales, sub numele de Biserica «Sf. Anton», deoarece credincioşii romano-catolici îl consideră pe acest sfânt protectorul tuturor oamenilor aflaţi în dificultate. În ultimii ani, biserica a fost frecventată constant de cei aproximativ 450 de credincioşi din Piteşti, potrivit evidenţelor parohiale ale comunităţii catolice.

Începuturile aşezământului ecleziastic de rit catolic sunt asociate cu dezvoltarea oraşului ca important centru economic la jumătatea secolului al XIX-lea, context demografic implicând stabilirea în urbe a unor străini de diverse naţionalităţi: austrieci, cehi, germani, italieni şi unguri, care practicau religia catolică. În anul 1848, cei circa 50 de credincioşi de acest rit apelau la serviciile oferite de călugării franciscani stabiliţi în Câmpulung, unde numărul catolicilor era considerabil mai mare.

Slujbele s-au efectuat iniţial în casa renumitului fierar Ignatie Incze, pentru ca, ulterior, administraţia comunală din Piteşti să asigure diverse facilităţi străinilor, oferindu-le, în jurul anului 1855, terenuri pentru cimitir, dar şi pentru edificarea unei biserici proprii în zona centrală a urbei. În acţiunea de delimitare a terenurilor, catolicii vor primi sprijinul generalului austriac Jellachich. Concomitent, la propunerea feldmareşalului austriac Iosif Coronini, se va declanşa campania de colectare a fondurilor necesare pentru construirea unei

capele şi a unei şcoli destinate copiilor de religie catolică. Având aprobarea de principiu a episcopului de Nicopolis ad Istrum şi administrator apostolic al Valahiei, meşterul Ignatie Incze a cumpărat, în 1864, cu 1000 de galbeni colectaţi de la comunitatea catolică, o casă deţinută de Maria Berindei pe Uliţa Târgului. În anul 1868, casa a fost amenajată ca locaş de cult, asigurându-se, astfel, celor aproximativ 200 de catolici din oraş, participarea la desfăşurarea slujbelor religioase.

Capela a fost închinată patronilor spirituali, Sfinţii Apostoli Petru şi Paul, primul paroh fiind, din decembrie 1869 până în iulie 1870, călugărul franciscan Probus Szabó. Referindu-se la catolicii din Piteşti, economistul şi juristul Ion C. Lerescu menţiona în anul 1860: „Cei mai mulţi catolici sunt germani; ei sunt: cizmari, comercianţi de băuturi, croitori bărbăteşti, lumânărari, orologeri, săpunari şi tâmplari.”.

După ce comunitatea catolică a crescut considerabil prin stabilirea în oraş a unor italieni tăietori de lemne, în 1871, va deveni paroh călugărul pasionist Angelus Appetiti. În anul următor, parohia catolică va fi coordonată de misionarul pasionist Antonin Ciardella, care s-a preocupat efectiv de starea socială a comunităţii încredinţate spre păstorire.

Monument de arhitectură ecleziastică, Biserica romano-catolică actuală a fost edificată, în perioada 2 mai 1895 – 30 iulie 1896, prin efortul constant al preotului diecezan Augustin Kuczka, care a antrenat, în această acţiune de interes comunitar, populaţia piteşteană de religie catolică formată din: austrieci, cehi, germani, italieni şi unguri stabiliţi în oraş.

Proiectul construcţiei ecleziastice a fost conceput de arhitectul Alexander Lapierre, dimensiunile bisericii înregistrând: 15 m lungime, 7 m lăţime, 7 m înălţime, biserica fiind dominată de un turn înalt de 20 m.

La 1 iunie 1897, arhiepiscopul Xaveriu de Hornstein oficia cu mare fast sfinţirea bisericii şi consacrarea altarului executat de către celebra firmă austriacă Stiflesser din Tirol, specializată în efectuarea

unor asemenea opere de artă, inclusiv a amvonului şi a unora dintre statuile existente în interior.

Sub aspect arhitectural, biserica prezintă un plan de tip navă, având, în zona vestică, o absidă semicirculară în interior, străpunsă central de o fereastră cu arcadă semicirculară ale cărei vitralii redau imaginea sfinţilor protectori ai locaşului de cult: «S. Petrus et Paulus». Ferestrele de pe laturile de nord şi de sud terminate în arc ogival sunt decorate cu vitralii executate în atelierele R. Ziegeter din Bucureşti, reprezentând pe sfinţii: «S. Georgius», «S. Ioannes Batista», «S. Paulus a Croce» (latura sudică) şi «S. Josephus», «S. Stephanus», «S. Iacobus» (latura nordică). Printre comanditarii vitraliilor, sunt menţionaţi, „Alexander et Xenia Lapierre" şi familia renumitului farmacist Ştefan Babic, fondatorul Capelei «Sf. Gheorghe» şi al cimitirului piteştean. Rozeta – fereastra circulară cu rol ornamental de la faţadă – din spaţiul afectat orgii se integrează, prin vitraliile sale, în registrul decorativ specific unei catedrale gotice.

Interiorul bisericii este marcat de două coloane masive de zidărie care susţin, central, plafonul, unind arcadele concepute în mâner de coş.

Pictura murală a fost executată iniţial de către artistul piteştean Materna dominată de un accentuat decorativism, evident şi în opere similare realizate de artist în instituţii publice importante din oraş. Plafonul este, actualmente, decorat cu o pictură murală realizată sub forma a şase panouri dreptunghiulare, iar altarul – cu arce ogivale gotice proiectate pe un cer albastru înstelat. Spaţiul interior sub limita inferioară a ferestrelor a fost lambriat cu plăcuţe de lemn.

Accesul spre turla-clopotniţă este posibil pe o scară amplasată în zona de nord-est a intrării în biserică, amvonul fiind delimitat prin patru coloane de zidărie; cele centrale sunt placate cu lemn. Iluminarea interiorului este asigurată prin ferestrele prevăzute cu vitralii, dar şi prin intermediul a şase candelabre metalice.

În anul 1914, va fi introdus iluminatul electric. Pe ușa bisericii, este încrustat numele meșterului Heinrich Sattler [1860–1935], un generos iniţiator al restaurării locașului de cult.

Grav afectată de cutremurul din 10 noiembrie 1940, construcţia a fost consolidată în anul 1942, prin preocuparea preotului Roman Karapczynski, modificându-se structural: presbiteriul, absidiola din spatele altarului, precum şi absidele laterale. Seismul din 4 martie 1977 deteriorează considerabil construcţia, care va fi reparată de meşteri specializaţi în efectuarea operaţiunilor de restaurare şi repictată integral de către pictorul Dan Broscăuţeanu, prin osârdia preotului Iosif Gonciu.

După cutremurul din august 1986, plafonul va fi refăcut integral, pictura murală şi vitraliile afectate de seism se vor restaura, prin efortul susţinut al preotului paroh Iosif Cobzaru.

În anul 1996, se efectuează, pe baza proiectului arh. Alexandru Mulţescu de la Institutul de proiectări Argeş, lucrări de extindere a spaţiului interior al bisericii, iar băncile de lemn sunt înlocuite cu unele pe structură metalică.

Construirea casei parohiale din incintă s-a realizat, în cursul anilor 1990–1994, conform planului arh. Pompiliu Soare de la Institutul de proiectări Argeş, fondurile fiind asigurate de către Arhiepiscopia din Bucureşti, prin preocuparea constantă a arhiepiscopului dr. Ioan Robu.

Interesată permanent de viaţa comunităţii romano-catolice locale, Biserica «Sf. Anton» a organizat o Şcoală parohială sub coordonarea profesorului Alexandru Tones, şcoală dezvoltată ulterior de către preotul Gustav Müller. La 20 mai 1898, a fost creată Asociaţia cu scop pios «Îngerul păzitor», iar, în anul 1926, parohul Emmanuel Kreis a înfiinţat Grădiniţa parohială destinată, în special, copiilor din familiile catolice. Reforma comunistă a învăţământului din 1948 va desfiinţa atât şcoala cât şi grădiniţa considerate „un factor destabilizator al procesului de educaţie ateist-ştiinţifică a maselor populare". În anul 1991, Grădiniţa parohială «Îngerul păzitor» va fi redeschisă pentru copiii celor 263 de familii cu 748 de credincioşi din comunitatea catolică piteşteană.

Bibliografie selectivă

Biserica romano-catolică «Sf. Ap. Petru şi Pavel», www. Mănăstiri, biserici, Ghid Piteşti; Cobzaru Iosif – Vitraliile Bisericii romano-catolice din Piteşti, ms, Piteşti, 2012; Şerban Constantin – Un manuscris inedit cuprinzând o descriere amplă a oraşului Piteşti din 1860, Argessis, X, 2001.

IMAGINI

S. STEPHANUS

S. JOSEPHUS

DE ACELAŞI AUTOR:

au apărut:

- **Confesiuni literare**, Bucureşti, 2003• 252 p.
- **Destine literare**, Piteşti, 1999• 226 p.
- **Evocări literare**, Piteşti, 2014• 328 p.
- **Solilocvii. Reflecţii lapidare**, Piteşti, 2004• 106 p.
- **Stanţe din circumstanţe. Epigrame**, Piteşti, 2005• 108 p.
- **Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş**, Piteşti, 2006• 264 p.
- **Epopeea Rezistenţei anticomuniste din Poenărei**, Piteşti, 2009• 152 p.
- **Argeşul monumental. Enciclopedie patrimonială**, Piteşti, 2011• 560 p.
- **Argeş. Dicţionar etnocultural**, Piteşti, 2006• 318 p.
- **Monumente memoriale din Argeş.Cruci de piatră**, Piteşti, 1999• 328 p.
- **Ceramica din Argeş-Muscel**, Piteşti, 2001• 230 p.
- **Civilizaţia pietrei areal etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2008• 272 p.
- **Corbi-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2006• 176 p.
- **Poenărei-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2008• 320 p.
- **Câmpulung-Muscel. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 320 p.
- **Curtea de Argeş. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 208 p.
- **Piteşti. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 280 p.
- **Argeşul artistic**, Piteşti, 2014• 320 p.
- **Portrete-pirogravură-panseuri**, Piteşti, 2014• 180 p.

în colaborare:

- **Glosar arealul etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2013.
- **Argeş. Ghid turistic al judeţului**, Bucureşti, 1978.
- **Argeş. Cartea eroilor**, Piteşti, 1984 – redactor.
- **Mioveni. Paşi în timp**, Piteşti, 2007.
- **Stâlpeni-Argeş-România. Carte de identitate europeană**, Piteşti, 2009.

